

24.9.2019

לכבוד

עו"ד יוכי גנסיין

היועץ המשפטי לשירות בתי הסוהר

בפקס: 08-9193840

שלום רב

מר אריק יעקב

מפקד בית סוהר איילון

בפקס: 08-9193220

הנדון: העסקת אסירים ערבים ובני דתות אחרות בתקופת חגיהם

בעקבות תלונות שהגיעו למשרדינו מאסירים ערבים השייכים לעדת האיסלאם, הכלואים בבית הכלא איילון על כך שהועסקו ע"י שירות בתי הסוהר בחג אדפיטר וחג הקורבן האחרונים, הרינו לפנות אליכם בדרישה:

- א. לחדול מהעסקת אסירים ערבים ובני דתות אחרים בחגים של העדה אליה הם משתייכים;
- ב. להוציא הנחיות ונהלים ברורים בעניין איסור העסקת אסירים ערבים ובני דתות שונות בחגים שלהם, וזאת בדומה למצב המשפטי הקיים היום בנוגע לאיסור העסקת אסירים יהודים;

והכל כמפורט להלן:

1. כאמור, מהתלונות שהגיעו למשרדינו התברר כי בחג הקורבן האחרון, אשר נחגג מיום 11.8.2019 עד ליום 14.8.2019, הועסקו אסירים מוסלמים במהלך ימי החג שלהם וזאת למרות התנגדותם לכך באופן מפורש והבעת רצונם לנוח ולחגוג את החג בבית הכלא. דבר דומה התרחש בחג אלפיטר האחרון, בחודש יוני 2019.
2. המסגרת הנורמטיבית המסדירה את העסקת האסירים היא פקודת שב"ס מס' 04.62.00 אשר נושאת את הכותרת "כללים בדבר העסקת אסירים בבתי הסוהר ומחוץ להם". פקודה זו מסדירה את מכלול הסוגיות הנוגעות להעסקה לרבות תנאים, סוגי תעסוקה, שעות תעסוקה ואישורים להעסקת אסירים. יחד עם זאת, סעיף 25 לפקודה הוא הסעיף היחיד המסדיר העסקת אסירים בתקופת חג אך הוא מתייחס לאסירים יהודים בלבד וקובע כי "אסיר יהודי לא יועסק בשבתות ובחגים, אלא על פי היתר רב בית הסוהר כגון: תעסוקה במטבח ובחדר האוכל".
3. הוראה דומה האוסרת על העסקת אסירים ערבים ובני דתות שונות, אינה קיימת כלל לא בפקודה זו ולא בפקודה או בנוהל אחר. לכן מקום בו חל איסור על העסקת אסירים יהודים, איסור כזה אינו חל על אסירים ערבים ובני דתות אחרות והם מועסקים בשל כך במהלך ימי החגים של העדה שלהם.
4. חובת העסקת אסירים בבתי הסוהר נקבעה בהוראת סעיף 48 לחוק העונשין, התשל"ז – 1977 (להלן: חוק העונשין) הקובע ש"אסיר יהא חייב בעבודה לפי פקודת בתי הסוהר (נוסח חדש), תשל"ב – 1971, והתקנות על פיה; תקנות אלה יכילו הוראות בעניין שכר ובעניין תנאי עבודתו של האסיר מחוץ לשטח בית הסוהר." פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב – 1971 קובעת בסעיף 25 כי ניתן להעסיק אסיר בתחום בית הסוהר או מחוצה לו, בכל מקום במדינה ובכל עבודה שתקבע. כמו כן,

תקנה 13 לתקנות בתי הסוהר, התשל"ח – 1978 שהותקנה מכח פקודת בתי הסוהר, קובעת ש"הנציב יקבע את שעות העבודה והמנוחה של אסירים בכפוף להוראות חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א – 1951". וחוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, קובע בסעיף 9 שאדם לא יעבוד בימי המנוחה השבועית כאשר משמעותם של ימי המנוחה השבועית נקבעה בסעיף 18א לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התשי"ח – 1948 והם כוללים את ימי החג של מי שאינו יהודי כימי מנוחה.

5. מכאן, שפקודת נציבות שב"ס מס' 04.62.00 אשר קובעת בסעיף 25 שאסירים יהודים לא יועסקו בחגים אלא בהיתר, ואשר שותקת ביחס לאסירים ערבים ובני דתות שונות, מנוגדת לחוק ולתקנות ומייצרת פגיעה בזכות לשוויון בין האסירים היהודים לאסירים ערבים ובני דתות שונות שמגיעה לכדי הפליה על רקע דת ולאום, שכן רובם המכריע של האסירים הערבים שייכים לדתות האסלאם, הנצרות והעדה הדרוזית.

6. העובדה שהסדר ראשי מחייב העסקה של אסירים והסדרת תנאי העסקתם, הכוללת העסקה בתנאי חג, ויחד עם זאת, מוסדרת העסקתם של אסירים השייכים לקבוצת דת ולאום אחת ולא לאחרת, מהווה חריגה מסמכות ויישום בלתי שווה של הסמכה המעוגנת בהסדרים ראשיים.

7. הסדרת העסקת אסירים יהודים בלבד מבלי להסדיר את העסקת האסירים הערבים ובני הדתות השונות, פוגעת בכבודם של האסירים הערבים ובני הדתות השונות, זאת בשל אי ההתחשבות בהם במהלך תקופת החגים שלהם המעבירה מסר של זלזול ונחיתות. לכך יש להוסיף את העובדה כי תחומי העיסוק בהם ניתן להעסיק אסירים לפי סעיפים 15 ו-16 לפקודת הנציבות 04.62.00 הם פיזיים וקשים. העסקה בנסיבות אלו היא משפילה ומגיעה לכדי פגיעה בזכות החוקתית לכבוד כפי שהיא מעוגנת בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

8. הוסף על כך, שהעסקת אסירים ערבים ובני דתות שונות בחגי עדתם פוגע בזכותם לחופש הדת והפולחן, שהיא זכות חוקתית הנגזרת מזכות האדם לכבוד. על הפגיעה בזכות זו ראו: בג"ץ 10907/04 ישראל סולודוך ו-70 אחרים נ' עיריית רחובות, פ"ד סד(1) 331, 372 (1.8.2010). מיותר לציין כי זכויותיהם של האסירים, למעט חופש התנועה אך לרבות הזכות לכבוד, לא נעלמות עת שהייתם במאסר (ראו: ע"א 4463/94 אבי חנניה גולן נ' שירות בתי הסוהר, פ"ד נ(4) 136, 153 (25.8.1996)).

9. זאת ועוד, תכלית העסקת האסירים בבתי הסוהר לפי סעיף 2 לפקודת שב"ס 04.62.00 הינה תכלית של שיקום. שיקום האסירים נעוץ בלב תכליתו של המשפט הפלילי בישראל, ומהווה חלק משמעותי מפעולות האסירים בבתי הסוהר. לכן, העסקת האסירים הינה דרך למימוש עצמי של האדם האסיר זה שלב הכרחי בתהליך השיקום שלהם. מכאן פגיעה בכבוד באמצעות העסקה בימי חג בעל כורחם של האסירים ובאופן המפלה נגדם על רקע דת ולאום, עלול לפגוע בשיקום שנקבע מלכתחילה כתכלית מאחורי העסקתם של האסירים.

10. לאור האמור לעיל, הנכם נדרשים לפעול כמפורט במבוא לפנייתנו זו ולאסור על העסקת אסירים ערבים ובני דתות שונות.

לטיפולכם המהיר, נודה.

בכבוד רב

סאוסן זהר – עורכת דין